

**Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії**

Здобувачка ступеня доктора філософії Анастасія ТИХОНОВА, 1979 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2011 році Дніпропетровський університет економіки та права імені Альфреда Нобеля за спеціальністю Психологія, у 2002 році закінчила Дніпропетровський університет економіки та права за спеціальністю Переклад, навчається в аспірантурі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України з 2021р., виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Філософія».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, місто Дніпро від «18» квітня 2025 року № 110, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради - Віктора ОКОРОКОВА, доктора філософських наук, професора, завідувача кафедри філософії, професора, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара;

Рецензентів – Юлії БРОДЕЦЬКОЇ, доктора філософських наук, професора кафедри філософії, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара;

Римми ДАНКАНІЧ, кандидата філософських наук, доцента кафедри філософії, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара;

Офіційних опонентів – Вадима ПАЛАГУТИ, доктора філософських наук, професора, професора кафедри філософії і педагогіки, Національний технічний університет «Дніпровська Політехніка» ;

Сергія СЕКУНДАНТА, доктора філософських наук, професора, професора кафедри філософії, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова;

на засіданні «20» квітня 2025 року прийняли рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Анастасії Тихоновій на підставі публічного захисту дисертації «Сутність принципів

пізнання у творчості Дж. Берклі в контексті філософського вчення Ф. Метьюз» за спеціальністю 033 Філософія.

Дисертацію виконано у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, місто Дніпро.

Науковий керівник: Олександр Кулик, доктор філософських наук, професор кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису із дотриманням вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами). Дисертація містить науково обґрунтовані результати власних досліджень: встановлено, що принципи пізнання Дж. Берклі та Ф. Метьюз поєднуються в *концептуальних аспектах апофатичної теології*. Спостерігаються певні співвідношення між онтологічними положеннями Дж. Берклі та Ф. Метьюз: присутнє таке явище, як *ієрофанія*, окреслена як єдність буття людини із духовним Божественним простором, через який виявляє себе природна естетика у сутності самої людини. Було досліджено, що незважаючи на суттєвий розрив в епохах, Дж. Берклі та Ф. Метьюз мають певні подібні риси у підходах щодо побудови метафізичних принципів, але є й відмінності. Відмінність у метафізичних основах емпіричного рівня сприйняття у філософії Ф. Метьюз та Дж. Берклі – це наявність апіорних синтетичних знань, у яких Дж. Берклі у своїх поглядах відображає більш аналітичні апіорні судження, де розум та чуття являють собою цілісну структуру. Певні риси подібності має така тенденція в метафізичних основах Ф. Метьюз та Дж. Берклі, як реалізація надіндивідуального метафізичного рівня сприйняття. Метафізична точка зору розкривається у двох напрямках: потенціальному та актуальному, де процес сприйняття *знаходить реалізацію у суттєво різних чуттєвих модусах*. Результати дослідження також інтегровані в освітній процес Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Дисертація виконана державною мовою із дотриманням вимог до оформлення дисертації, встановлених МОН України. Обсяг основного тексту дисертації відповідає нормам, встановленим освітньо-науковою програмою “Філософія” за спеціальністю 033 Філософія Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України.

Здобувачка має 8 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у періодичному науковому виданні країни Євросоюзу за галуззю дослідження, 3 тез доповідей на міжнародних наукових конференціях, які відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, зокрема:

1. Тихонова, А. (2022). Екзистенціальні положення філософії Ф. Метьюз та Дж. Берклі. Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії. Вип. 43. С. 183 - 188.

DOI:<https://doi.org/10.30970/PPS.2022.43.23> (фахове видання категорії Б).

2. Тихонова, А. (2023). «Екологічне Я» як наслідок сонячної активності у філософії Дж. Берклі та Ф. Метьюз. Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії. Вип. 50. С. 107-113.

DOI:<https://doi.org/10.30970/PPS.2023.50.14> (фахове видання категорії Б).

3. Тихонова, А. (2023). Аксіологічне небуття поза межами онтологічної інерції в контексті філософії Ф. Метьюз та Дж. Берклі. Науковий журнал «Філософія та політологія в контексті сучасної культури». Т. 15, № 2. С. 40-48. DOI: <https://doi.org/10.15421/352341> (фахове видання категорії Б).

4. Тихонова, А. (2024). Шлях єдиного і багатьох у філософських інтерпретаціях Ф. Метьюз та Дж. Берклі. Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії. Вип. 55. С. 216-224.

DOI:<https://doi.org/10.30970/PPS.2024.55.26> (фахове видання категорії Б).

5. Tykhonova, A. (2024). G. Berkeley & F. Mathews «Logos» ontology. Academia Polonica – Scientific Journal of Polonia University. Vol. 65. № 4. P. 247-254. <https://doi.org/10.23856/6528> (Публікація у періодичному науковому виданні країни ЄС).

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої ради та присутні на захисті фахівці:

Голова спеціалізованої вченої ради – Огороков Віктор Брониславович, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, професор, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара;

Зауваження:

1. Якщо у Фреї Метьюз є феномен ієрофанії (п. новізни с. 7), то чому не може буди окаянізм (п. новізни 2 на стор 6) як поєднання душі та тіла за допомогою Бога. Наприклад, з п. 7 новізни (с. 8) ми бачимо, що Фрея Метьюз дотримується політеїстичної філософсько-релігійної позиції. І це не заперечує окаяністських поглядів. У іншому місці дисертантка визначає, що проблема окаянізму Фреї Метьюз у тому, що, з одного боку, і природа є суб'єктом, а з іншого – і паралельні світи є божественними – і тоді як це розуміти, як не то, що Бог пов'язує всі суб'єкти, тобто є зв'язуючою ланкою душі та тіла. І в іншому місці: аспекти духу Ф. Метьюз розглядає не тільки як частину природи, сутність Дао, а як прояв вищої духовної сили. __ І сама дисертантка пише, що досліджує наявність зв'язку з окаянізмом у світоглядних позицій Ф. Метьюз та Дж. Берклі в контексті філософії Ніколя Мальбранша, що дозволило зробити психологічну оцінку їх естетичних філософських положень. Тобто не все просто з окаянізмом Фреї Метьюз. Її природничі погляди на природу у дусі Дао ще не заперечують відповідного

відношення до проявів вищої духовної сили, скажімо, Бога у співвідношенні душі (духовної) та тіла (природного).

2. На нашу думку, дисертантка вільно оперує різними сучасними підходами – екзистенціальним феноменологічним, приписуючи їй і той і інший і Дж.Берклі, і Фреї Метьюз. Тут потрібні пояснення, а не вільна трактовка цих підходів відносно мислителів. Наприклад, на стор.40 Ви кажете: згідно з екзистенціальними положеннями Ф. Метьюз та Дж. Берклі (с.41), але до цього у роботі ні слова не було сказано про екзистенціальні мотиви Берклі та Метьюз. Тобто ми повинні вірити, що їх творчість екзистенціальна.

3. Тема складна з урахуванням того, що Ф.Метьюз розглядає сучасне розуміння людини як такої, а Дж.Берклі – людини Нового часу. Тому і питання: якою ми можемо розглядати людину майбутнього – людину екологічну, людину цифрову або, можливо, тварину Божу, виходячи з тексту дисертації.

Офіційний опонент – Палагута Вадим Іванович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії і педагогіки Національний технічний університет «Дніпровська Політехніка» Міністерства освіти і науки України;

Зауваження:

В якості зауважень (скоріше побажань) здобувачці для подальших розробок заявленої теми можна висловити наступне. Так, звертає увагу, що заявлена тема та сім її завдань значно ширше для розробок, які відповідають ступеню доктора філософії, тобто виходять своєю складністю та проблемністю за тематику, яка необхідна для успішного захисту цієї дисертації. І я маю рацію так вважати, бо на протязі майже четвер століття мені доводилось опанувати багато робіт, але дуже рідко бачив такий глибокий рівень розробки заявленої теми.

В якості загального зауваження, у мене виникає великий сумнів: чи може зараз у нинішній дійсності, якій притаманна глибока світова антропологічна криза, реалізуватись в реальності, в практичному плані настанови духовної парадигми, яка притаманна творчості Дж.Берклі та Ф.Метьюз ?... Так, ми добре розуміємо, що зараз існуємо в умовах масової свідомості з засиллям культу споживання та масової культури. Але, з іншої точки зору, важливість подальшої розробки цієї вкрай важливої проблематики має вирішальне значення при сучасному відчутті загрози розпаду (анігіляції) індивідуального «Я» людини та її суттєве перетворення, на яке звертали увагу багато філософів, зокрема Г.Маркузе, який вказував на панування в сучасності *одновимірної людини та* М.Фуко, який розглядав сучасне суспільство, що поділяється на *еліту та біомасу*. Тому, на мій погляд плідні ідеї Дж.Берклі та Ф.Метьюз стосовно гармонізації відносин людини та природи, зокрема, ідеалістичний реалізм австралійської філософії, зараз дуже важко, але

потрібно реалізувати на рівні саме всього людства, де панує не стільки індивідуальна, скільки масова свідомість.

Західна цивілізація вже декілька століть перебуває в стані незворотного процесу секуляризації та безбожжя, однак потрібно рятувати ментальне здоров'я звичайної людини.

В якості зауваження, можна висловити наступне – не можна повністю погодитися з точкою зору на психофізіологію афекту, який визначає сама Ф. Метьюз (розділ 3, ст. 154 і наступні) і яка була позначена здобувачкою у загальних висновках як одна з «особливостей характеристик станів свідомості» і як змінений стан свідомості, який у сучасній психології називають «афектом» при якому справжня емоція змінюється за законом самозбереження» (ст. 175). Справа в тому, що тут треба згадати розробки глибинної психології, яка поєднує різноманітні підходи при вивченні саме несвідомих душевних процесів, зокрема, вивчення сутності і механізмів протікання афектів. Однак, самі афекти суттєво відрізняються від емоцій, почуттів, настроїв тощо. Дійсно, афект- це психофізіологічний, переважно процес внутрішньої регуляції діяльності людини, однак він протікає на *несвідомому рівні* та відбиває суб'єктивну оцінку людиною ситуацію вже у свідомості, в якій вона його тільки усвідомлює. Однак, афективні стани постійно втілені « вмонтовані» в психічне життя людини, а воно переважно *несвідоме* , тому афекти переважно розуміються як *травматичні переживання*, поточні або з минулого досвіду людини, та згідно з цими переживаннями можуть відтворюватись як знаки спогадів. Звісно, тут можуть бути пов'язані афект та різні типи уяви, але вони можуть існувати і окремо та можуть бути зовсім різними. Однак самі афекти формуються на несвідомому рівні, наприклад несвідоме почуття провини чи сорому. Тому, приміром, для класичного психоаналізу існує декілька механізмів протікання афекту, а саме механізми – *звернення афекту, зміщення афекту та перетворення афекту*. Тому, мені не зовсім зрозуміло, про який «закон самозбереження» в контексті афекту тут йде мова, тим більше афект переважно характеризується судинно – вегетативними та поведінковими суттєвими зрушеннями у людині.

Таким чином, без задіяння глибинної психології з її дослідженнями несвідомого при вивченні психічних станів не зовсім зрозуміло, які саме потоки представлені на когнітивному рівні, а які ні при вивченні « феномену свідомості в дослідженнях Дж. Берклі та Ф. Метьюз складається з багатьох потоків, не всі з яких представлені на когнітивному рівні» (ст. 175). Но це, мабуть, буде цікаво розглянути в наступних розробках.

Загалом, окреслені зауваження, як було тільки що сказано, є скоріше побажаннями на подальшу розробку зазначеної проблеми дослідження і не впливають на загальну високу оцінку дисертації. Я маю надію, що це буде націлювати здобувачку на подальше дослідження обраної теми.

Офіційний опонент – Секундант Сергій Григорович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Одеського національного університету імені І.І. Мечникова Міністерства освіти і науки України;

Зауваження:

1. В назві роботи йдеться про дослідження «сутності принципів пізнання у творчості Дж.Берклі в контексті філософських ідей Ф.Метьюз», а в «Анотації» здобувачка пише « Дисертацію присвячено виявленню та систематизації філософських ідей Ф.Метьюз в контексті теорій Дж.Берклі ». З назви роботи випливає, що головним предметом дослідження є принципи пізнання Дж.Берклі, а метою – виявлення їхньої сутності, і все це здійснюється у контексті ідей Ф.Метьюз. З анотації, навпаки, випливає, що предметом дослідження є філософські ідеї Ф.Метьюз, а мета – їх систематизація, яка здійснюється в контексті теорій Дж.Берклі.

Однак в дисертації як предмет дослідження здобувачка називає вже «метафізичні та етичні уявлення Ф.Метьюз», які розглядаються у контексті гносеологічних ідей Дж.Берклі. Таке визначення ближче до того, яке ми зустрічаємо в анотації і може розглядатися, як його уточнення, хоча поняття «ідеї», « уявлення » та теорії» це завжди одно і теж. Але в цьому уточненні нічого не говориться про принципи пізнання Дж.Берклі, які в назві фігурують як предмет дослідження. Будь ласка, поясніть ці розбіжності та уточніть предмет дослідження.

2. Згідно з назвою, метою має бути з'ясування сутності (суттєвих характеристик) принципів пізнання Дж.Берклі, але в дисертації як мету здобувачка називає виявлення та систематизацію ідей Ф.Метьюз в контексті ідей Дж.Берклі відповідно до потенціальної стратегії їх реалізації в сучасному світі». Природньо виникає питання, яким чином мета дисертації пов'язана з її назвою.

3. Порівняльний аналіз є різновидом аналізу. В його основі лежить операція порівняння. Залежно від проблеми та мети аналізу ми отримуємо різні види аналізу. Так, якщо мета полягає лише в тому, щоб знайти щось спільне у поглядах або, навпаки, відмінності ми маємо справу з логічним аналізом. Індукція, аналогія, визначення – це методи, які застосовують логічний аналіз. Однак для філософії цього недостатньо, бо вона має йти далі та шукати причини спільності чи відмінності. Якщо нас цікавлять епістемологічні підстави поглядів чи теорій, ми звертаємося до епістемологічної проблематики і тоді наш аналіз буде епістемологічним, якщо нас цікавлять метафізичні підстави, ми звертаємося до метафізичної проблематики тощо, у філософії не зводиться до логічної операції порівняння, тобто виявлення спільних рис та розбіжностей. Він повинен пояснювати причини цих подібностей та розбіжностей, тому він завжди здійснюється в контексті певної проблематики і від характеру цієї проблематики залежить, чи буде цей аналіз філософським і яким саме (гносеологічним, онтологічним,

етичним тощо). Змішування логічного аналізу з філософським дуже поширена помилка, яка характерна і для докторських дисертацій. Таке хибне уявлення про порівняльний аналіз, на мій погляд, збивало з пантелику здобувачку і змушувало її шукати аналогій у поглядах Дж.Берклі та Ф.Метьюз. На щастя, ми у неї знаходимо і епістемологічний, і метафізичний аналіз і навіть розмежування епістемології та гносеології.

4. Іншим недоліком, характерним для більшості вітчизняних робіт з історії філософії, є нерозрізнення філософських та історико - філософських методів дослідження, хоча на Заході існує велика література з цього питання. Дескриптивний, індуктивний методи та аналогія не є методами історико – філософського дослідження, а абстрагування взагалі не є методом, це логічна операція.

5. На ст. 172 - 173 ми читаємо: «було досліджено наявність зв'язку з okazіоналізмом у світоглядних позиціях Ф.Метьюз та Дж.Берклі в контексті філософії Ніколя Мальбранша», а на ст. 174 здобувачка пише: також було виявлено відсутність ознак okazіоналізму у вченні Ф.Метьюз, що відрізняє її філософську позицію від теорій Дж.Берклі». Поясніть будь ласка, в чому ви вбачаєте okazіоналізм Дж.Берклі та уточніть відношення до okazіоналізму Ф.Метьюз.

Незважаючи на всі ці зауваження, здобувачка спромоглася впоратися з поставленими завданнями. Робота має цілком обґрунтовану структуру, яка дозволяє простежити логіку аргументації авторки. Кожен розділ має висновки, що впливають із його змісту. Вказані зауваження не знижують цінність роботи і можуть розглядатися, скоріше, як побажання для подальшого самовдосконалення.

Рецензент – Бродецька Юлія Юріївна, доктор філософських наук, доцент, професор кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України;

Зауваження:

Запропонована для розгляду тема філософського дискурсу надактуальне для сьогодення питання – гносеологічних потенцій людського мислення, пошуку істини, знання достовірного, – з одного боку. З іншого, це ще й питання епістемологічних кордонів сучасного наукового знання, в рамках якого превалює раціоналістичний підхід, утилітарна мораль та суб'єктивізація. Зазначені тенденції негативним чином впливають на наше відношення як, в першу чергу, до себе, так, безумовно, і навколишнього середовища. Атомізація, експлуататорство та егоцентризм порушують гармонію та порядок світу. Саме тому запити щодо формування «екологічної свідомості» сучасної людини звучать наполегливо.

У цьому сенсі завдання, яке ставить перед собою Анастасія Тихонова – знайти ті принципи та критерії розвитку людського мислення, що не просто б не домінували над навколишнім світом, а відтворювали його цілісність та гармонію, цілісно співіснували, є дійсно важливим. Вирішуючи це завдання здобувачка звертається до тих концептуальних схем, які дозволяють нам схопити цю потребу в цілісності існування людини і навколишнього світу. Проте у цьому пошуку здобувачка допускає певні моменти, що залишають за собою питання для подальшого доопрацювання, викликають зауваження.

По-перше, основне питання, що постає при розгляді даного дисертаційного тексту, це спроба «поєднати» дві по суті автономні світоглядні та філософські системи, представниками яких є Дж.Берклі та Ф.Метьюз. Мова йде про християнську (теологічну) систему та пантеїзм (по суті, міфологічна система світогляду). Дійсно, ідея цілісності та взаємопов'язаності буття та людини (тобто орієнтація на «екологічне» мислення) присутня в кожній з зазначених традицій на відміну від антропоцентричної моделі світу, яка, нажаль, доводить свою егоцентричність. Проте базові гносеологічні положення, потенції та структура мислення, розуміння істини, місця людини і природи, в них суттєво різняться. Наприклад, ідея Розуму як Логосу, вищої складової душі людини за допомогою якої ми, з одного боку, тільки й здатні наблизитися до істини, ейдосу, гнозису, торкнутися сакрального, що притаманна християнству, дозволяє в мисленні бачити синергію інтуїтивного та раціонального. Таким чином, мислення тут не є лише інтелектуальною практикою, але глибинним процесом «торкання» до гнози. Саме на основі розвитку цієї частини духовної природи людини – розумної частини душі (нус у греків), і формується свідомість, самосвідомість, тобто відповідальність людини по відношенню до світу природного. І саме на основі відсутності цього щабля в біологічному, природному світі людина і тварина займають різні позиції в структурі буття. І мова не йде про знецінення природного світу, а про відповідальність людини перед ним. У зв'язку з цим виникає певний дисонанс від спроби уніфікувати ці світоглядні акценти у розгляді природ людини та світу фізичного.

По-друге, зважаючи на складність обраної теми – робота з гносеологічною проблематикою, пошук критеріїв та принципів пізнавального процесу, – варто було би ретельніше опрацьовувати категоріальний апарат. У роботі зустрічаємо певні робочі поняття, які потребують авторського уточнення та визначення, на кшталт: «самоствердження буття», «онтологічна інерція». Стосовно останньої, Анастасія Тихонова апелює до неї (доволі часто), але не розкриває у якій саме якості застосовує поняття. Як маркер перетину концепцій Дж. Берклі та Ф.Метьюз, чи як інструмент пізнання? Цікавою в наслідок цього є і логіка міркувань дослідниці. Відштовхуючись від онтологічної інерції, вірніше її відсутності в зазначених філософських

концепціях, дисертантка шукає їхні спільні концептуальні прояви (по суті, шукає спільні риси через відсутність показника). В наслідок чого і формується висновок: «ми бачимо головну спільну рису у поглядах Ф. Метьюз та Дж. Берклі – вияв істини буття відбувається у свідомому діалектичному полі. Так, Ф. Метьюз і Дж. Берклі майже в кожній своїй праці засвідчують, що свідомою людиною позбавлена ознак онтологічної інерції, оскільки її сприйняття набуває певних ознак у процесі трансформації, відповідно до теорії гілеморфізму» (стор.35).

По-третє, виокремлюючи філософські принципи пізнання Дж. Берклі і Ф.Метьюз у структурі наукового пізнання, Анастасія Тихонова серед інших виділяє принцип цілісності в межах холістичної теорії та принцип тотальності. У зв'язку з цим, хотілося би уточнити специфіку та особливості цих положень.

Урахування зазначених моментів, на мою думку, вивело би роботу на якісно інший рівень аналізу. Однак варто підкреслити, що висловлені зауваження є тими дискусійними аспектами, які не впливають на загальну оцінку теоретичної та практичної значущості дисертаційного дослідження Анастасії Тихонової.

Рецензент – Данканіч Римма Іванівна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України;

Зауваження:

Відзначаючи високий рівень теоретичного обґрунтування та беззаперечні здобутки Тихонової Анастасії Миколаївни у науковому і практичному значеннях, змістовність і логіку викладення матеріалів дослідження, важливо звернути увагу на окремі дискусійні положення. Вони обумовлюють визначення наступних зауважень і рекомендацій щодо дослідження сутності принципів пізнання у творчості Дж. Берклі в контексті філософського вчення Ф. Метьюз.

По-перше, помітною характеристикою дисертаційної роботи є компаративний елемент, що імпліцитно був здійснений авторкою, однак своєї концептуальної реалізації не знайшов повною мірою. Відсутність окремого аналізу філософії Джорджа Берклі та Фреї Метьюз без детального розгляду кожного мислителя окремо, ускладнює розуміння їх ідей. Було б доцільніше розглянути гносеологічні концепції Дж.Берклі та Ф.Метьюз в окремих розділах, а вже потім провести ряд компаративних операцій на предмет засад і основних положень їх гносеологічних вчень.

По-друге, оскільки метою роботи дослідниця визначає «виявлення та систематизацію ідей Ф. Метьюз в контексті ідей Дж. Берклі відповідно до потенціальної стратегії їх реалізації в сучасному світі», а предметом дослідження – метафізичні та етичні уявлення Ф. Метьюз у контексті гносеологічних ідей Дж. Берклі, здається, було б доцільніше знайти більш

виважену кореляцію між метою та предметом дослідження у відповідності до теми дисертації, оскільки у запропонованому варіанті вони виглядають менш збалансованими і дещо розмивають дослідницький горизонт дисертаційної роботи.

По-третє, можливо треба більш чіткіше обґрунтувати актуальність дослідження, виділивши проблемне поле та новаційні підходи по його вирішення. Крім того, «актуальність теми дослідження» не вказує на ті особливості вчення Дж.Берклі і Ф.Метьюз, що роблять їх важливими для сьогодення. Також дисертантка не прояснила, чому вона обирає вчення Дж.Берклі як контекст для розгляду філософії Ф.Метьюз, так як оригінальність робіт авторів, в не залежності від того, до яких епох належить їх філософське надбання – ще не робить їх вчення актуальним. Релевантність обраних мислителів, а також їх ідей треба обґрунтувати, оскільки самоочевидними для академічної науки вони не є.

По-четверте, деякі положення авторкою подаються як самоочевидні, хоча їх обґрунтованість потребує додаткової аргументації. В окремих моментах можна лише здогадуватися про те, що малося на увазі, має місце не зовсім впорядкованого викладення ключових термінів і концептів. Тексту дисертації не вистачає когерентності.

Водночас робота висвітлює важливу проблему в сучасній філософії, ставить питання про те, як можливий діалог між класичними епістемологічними концепціями та сучасними екологічно орієнтованими підходами. У цьому контексті взаємозв'язок ідеалізму Берклі та панпсихізму Метьюз виглядає вельми цікавим і потребує подальшого осмислення. Висловлені зауваження та рекомендації носять переважно дискусійний характер і не знижують високого теоретико-методологічного рівня представленої дисертаційної роботи Тихонової Анастасії Миколаївни. Дисертація вирізняється серйозним науковим потенціалом, оскільки розкриває новітні філософські напрямки, які представляє австралійська дослідниця Фрея Метьюз.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Анастасії Тихоновій ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 033 Філософія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Віктор ОКОРОКОВ